

між державою, територіальними громадами та органами місцевого самоврядування. Утвердження зазначеного принципу є один із ключових етапів приведення місцевого самоврядування України у відповідність до європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 9.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс] // Хартія Ради Європи від 15 жовтня 1985 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036.
3. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV-ВР // ВВР. – 2004. – № 50. – Ст. 19.
4. Кашкин С. Ю. Право Европейского Союза. Общая часть [Електронний ресурс] / С. Ю. Кашкин. – Режим доступу: <http://qoo.by/2Rcx>.
5. Кушнір М. Стан правової реалізації Україною Європейської хартії місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / М. Кушнір // Відділ стратегій управління регіональним розвитком. – Режим доступу: <http://qoo.by/2Rcy>.

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Средницька І.Ю.

Трушкіна Анна Дмитрівна

студентка I курсу

факультету міжнародно-правових відносин

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОТВОРЧІСТЬ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Правотворчість – організаційно оформлена процедурна діяльність держави або народу, спрямована на вдосконалення чинного законодавства шляхом запровадження нових, зміну чи скасування вже існуючих норм права, пристосування його до потреб суспільства на сучасному рівні його розвитку. Правотворчість складається з законотворчості, народної, судової, муніципальної, локальної, договірної та звичаєвої правотворчості, міжнародної й інтегративної правотворчості, підзаконної правотворчості органів законодавчої та виконавчої влади та контрольно-наглядових органів [1, с. 96].

Беручи до уваги факт взаємозалежності держави і права, зрозуміло, що становище держави, її історичний розвиток та встановлені цілі

державотворення значною мірою впливають на становлення і розвиток її правової системи. Процес правотворення відбиває тенденції подальшого напрямку розвитку держави.

Вчені І. Л. Дюрягін та А. С. Піголкін виокремлюють два основних етапи правотворчості. Перший етап – формування державної волі, що виражається у складанні проекту нормативно-правового акта. Цей етап можна умовно поділити на декілька стадій: прийняття рішення про розробку проекту нормативно-правового акта, підготовка проекту, його обговорення, узгодження та доопрацювання [2, с. 49]. Другий етап – офіційне втілення державної волі в нормі права, видання нормативно-правового акта. На цьому етапі правотворчості вирішальна роль належить діяльності самого правотворчого органу. Стадіями цього етапу є внесення проекту на обговорення, безпосереднє, прийняття та опублікування нормативного акта [2, с. 50].

Правотворчість є вираженням волі суспільства. Участь громадян у референдумі є одним з видів правотворчої діяльності, який ще називають прямою правотворчістю. Пряма правотворчість є гарантією демократизації системи законодавства, адже вона відбувається з урахуванням безпосередньої участі народу в управлінні державою.

Останнім часом в Україні поширилася ідея про створення умов для судової правотворчості. Прихильники цієї ідеї аргументують необхідність застосування судової правотворчості тим, що вона, по-перше, має стати ефективним способом для ліквідації «білих плям» в законодавстві, по-друге, може припинити процес знецінення підзаконних актів, і по-третє, стати способом відносно швидкого усунення суперечностей і невідповідностей у чинній системі законодавства [3, с. 12].

З одного боку, судова правотворчість, яка виражається у прийнятті судами правових прецедентів, є порушенням принципу поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову шляхом надання судовим органам законодавчих функцій. З іншого боку, треба брати до уваги також те, що суд зобов'язаний захищати права та інтереси осіб, а тому не може відмовити в здійсненні правосуддя, аргументуючи це відсутністю нормативного регулювання даних суспільних відносин. В такому випадку для більш гнучкої й швидкої реакції на різноманітні соціально-політичні явища та обґрунтування способу вирішення справи необхідно застосування судової практики [4].

Судовий прецедент також пропонує вирішення актуальної й гострої проблеми єдності правозастосовної практики в Україні, що спричиняє звернення громадян до Європейського суду з прав людини та підриває авторитет національного правосуддя. Законодавче закріплення обов'язку нижчестоящих судів дотримуватись рішень вищих судових інстанцій може вирішити проблему неоднакового застосування судами правових норм [5].

Фактично судові рішення в Україні вже 7 років має роль джерела права, адже Постанова Верховного Суду України юридично є обов'язковою для застосування всіма судами під час розгляду аналогічних справ. А в ст. 17 ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 зазначено, що суди України застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Європейського суду з прав людини як джерело права, тобто прецедент щодо рішень ЄСПЛ офіційно діє вже 11 років.

Також не можна оминати увагою проект ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо процесуального забезпечення судової реформи)» від 16.05.2017 р., який передбачає запровадження судового прецеденту в цивільному, адміністративному, господарському та кримінальному процесі [6].

Поступове збільшення ролі судового прецеденту є наслідком реалізації теорії конвергенції, відповідно до якої різні правові системи (романо-германська та англосаксонська) поступово зближуються. Так само як у країнах Британської співдружності все більшу роль обіймає статутне (засноване на нормах Закону) право, так і в Україні свою роль як джерело права займає судові рішення.

Отже, прецедент є необхідним для національної правової системи, адже він спрямований на забезпечення динамічності та покращення ефективності, деталізацію нормативно-правового регулювання захисту прав та інтересів людини судом [7, с. 120].

Можна зробити висновки, що вдосконалення законодавства – одна з закономірностей функціонування права, яка здійснюється шляхом правотворчості, тобто прийняття нових та редагування або скасування старих норм права. Правотворчість спрямована на запобігання колізіям і прогалинам правового регулювання, непослідовності норм, невдалий термінології, недотриманню принципу правової визначеності й інших складових верховенства права [1, с. 100].

На сучасному етапі розвитку суспільства та держави правотворчість здійснюється в першу чергу шляхом видання нормативно-правових актів уповноваженими державними органами або прийняття їх референдумом, а також шляхом видання судових прецедентів та укладання міжнародних договорів.

Список використаних джерел:

1. Батан Ю. Д. Нормотворча стадія превентивного механізму права: людський вимір // Юридичний вісник. 2016. № 3. С. 95–102.
2. Рибікова В. Місце правової експертизи нормативно-правових актів в процесі правотворчості // Юридичний вісник. № 1(6), 2008. С 48-52

3. Луць Л.А. Перспективи становлення судового прецеденту як джерела права України / Л.А. Луць // Вісник центру суддівських студій. – 2006. – № 6. – С. 9-15.

4. Перспектива введення в Україні судового прецеденту як джерела права // Правовий тиждень. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=120594>

5. Судовий прецедент в Україні. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.interlegal.com.ua/corporate/?p=552>

6. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо процесуального забезпечення судової реформи)». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH4Z400A.html

7. Сахнюк В.В. Роль и место судебного прецедента в системе источников национального права // Молодий вчений. № 5.1 (45.1) С 119-122

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Рязанов М.Ю.

Цвєткова Уляна Федорівна

студентка III курсу

юридичного коледжу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ПОЛІГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ

На сьогодні питання подвійного громадянства в Україні є досить актуальним у зв'язку з тим, що недосконале національне законодавство створює підстави для існування двох або навіть трьох громадянств у однієї особи.

Цьому питанню завжди приділялася увага науковців, юристів, спеціалістів в сфері конституційного права, серед яких: В. Ф. Погорілко, Ю. М. Тодика, В. С. Журавський та інші. Але перш ніж починати вирішення проблеми полігромадянства, необхідно визначити поняття «громадянства України». Громадянство України, на думку Ю. М. Тодика та В. С. Журавського, – це постійний правовий зв'язок між фізичною особою й Українською державою, що проявляється у їх взаємних правах та обов'язках [1, с. 96].

Передумовою впровадження в Україні єдиного громадянства стало здобуття незалежності України, що спричинило необхідність створення нової бази законодавства. Відповідно, правове регулювання громадянства в Україні регламентується Конституцією України, Законом України «Про